

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำรงอยู่ขององค์กรอภิบาลชาวพุทธ
ในงานอนามัยแม่และเด็ก : กรณีศึกษาหมู่บ้านแห่งหนึ่งในจังหวัดระนอง

ขวัญชัย เกิดบางนอน

อภินันท์นาการ

จาก

โรงเรียนทิวเขาใต้ อ.ม.เขาค

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2542

ISBN 974-662-229-3

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

311106 @.2

อพ
ข 262 ๗
2542
ค.๒

3936357 LCCS/M : สาขาวิชา : วัฒนธรรมศึกษา ; ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา)

ศัพท์สำคัญ : การดำรงอยู่ / ผดุงครรภ์โบราณชาวมุสลิม / งานอนามัยแม่และเด็ก

ขวัญชัย เกิดบางนอน : ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำรงอยู่ของผดุงครรภ์โบราณชาวมุสลิม

ในงานอนามัยแม่และเด็ก : กรณีศึกษาหมู่บ้านแห่งหนึ่งในจังหวัดระนอง (THE FACTORS INFLUENCING THE SURVIVAL OF THE TRADITIONAL MUSLIM BIRTH ATTENDANT IN MATERNAL AND CHILD HEALTH WORK : A CASE STUDY IN A VILLAGE OF RANONG PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : พรทิพย์ อุศุภรัตน์ ศศ.บ.,ศศ.ม., เสาวภา พรศิริพงษ์ ศศ.บ.,สม.ม., อุ๋น หมั่นทวี B.A.,M.A. 202 หน้า. ISBN 974-662-229-3

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำรงอยู่ของผดุงครรภ์โบราณชาวมุสลิมในงานอนามัยแม่และเด็ก การศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างคือ ผดุงครรภ์โบราณจำนวน 1 ราย หญิงมีครรภ์จำนวน 14 ราย และหญิงหลังคลอด จำนวน 32 ราย ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลในพื้นที่ศึกษาทั้งสิ้น 4 เดือน ตั้งแต่ 12 พ.ย. 2540 - 10 มี.ค. 2541

ผลการศึกษาพบว่า หญิงมีครรภ์และหลังคลอดในชุมชนมีรูปแบบการรับบริการผสมผสานทั้งแผนปัจจุบันและแผนโบราณ กล่าวคือ หญิงมีครรภ์ทุกรายผ่านการฝากครรภ์กับสถานอนามัย เมื่อถึงเวลาคลอดพบว่า ส่วนใหญ่นิยมรับบริการกับผดุงครรภ์โบราณ ส่วนการดูแลหลังคลอดพบว่า หญิงหลังคลอดทุกรายมีการอยู่ไฟตามประเพณีโบราณ สำหรับผดุงครรภ์โบราณยังมีบทบาทสำคัญในการคัดท้อง การทำคลอด และการดูแลหลังคลอด วิธีการให้บริการมีการผสมผสานทั้งแผนปัจจุบันและแผนโบราณเข้าด้วยกัน จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำรงอยู่ของผดุงครรภ์โบราณ มีดังนี้

1. ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วย

1) ศาสนา เนื่องจากผดุงครรภ์โบราณเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามเช่นเดียวกับชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านเกิดความไว้วางใจ นอกจากนี้วิธีการให้บริการยังให้บริการแบบมิดชิด ทำให้ชาวมุสลิมซึ่งถือว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องต้องปกปิด มีความเต็มใจที่จะรับบริการ

2) ความเชื่อเกี่ยวกับการตั้งครรภ์และการคลอด เนื่องจากชาวบ้านมีความเชื่อว่าการตั้งครรภ์เกิดจากพระเจ้า ดังนั้นหากเกิดปัญหาจากการให้บริการของผดุงครรภ์โบราณ ชาวบ้านก็ไม่ได้ตำหนิแต่อย่างใด แต่มองว่าเป็นความประสงค์ของพระเจ้า นอกจากนี้ในมุมมองของชาวบ้าน การตั้งครรภ์ไม่ถือว่าเป็นความเจ็บป่วย ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นต้องไปโรงพยาบาล

3) ความสัมพันธ์กับเครือข่ายทางสังคม ชาวบ้านส่วนใหญ่อาศัยอยู่ใกล้ชิดกับญาติพี่น้อง ทำให้ยังคงมีการถ่ายทอดความเชื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผดุงครรภ์โบราณและระบบบริการ ประกอบด้วย

1) การยอมรับผู้ให้บริการ เนื่องจากผดุงครรภ์โบราณเป็นผู้อาวุโส รวมทั้งวิธีให้บริการยังมีการผสมผสานทั้งแผนโบราณและแผนปัจจุบันเข้าด้วยกัน ทำให้ได้รับความเชื่อถือจากชุมชน

2) รูปแบบบริการ มีลักษณะเรียบง่ายและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน

3) ค่าใช้จ่าย การรับบริการไม่ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก

3936357 LCCS/M : MAJOR : CULTURAL STUDIES ; M.A. (Cultural Studies)
 KEY WORDS : SURVIVAL / TRADITIONAL MUSLIM BIRTH ATTENDANT / MATERNAL AND CHILD HEALTH WORK

KHWANCHAI KERDBANGNORN : THE FACTORS INFLUENCING THE SURVIVAL OF THE TRADITIONAL MUSLIM BIRTH ATTENDANT IN MATERNAL AND CHILD HEALTH WORK : A CASE STUDY IN A VILLAGE OF RANONG PROVINCE. THESIS ADVISORS: PORNTHIP USUPARAT, M.A., SAOWAPA PORNIRIPONGSE, M.A., OON MANTAWI, M.A. 202 p. ISBN 974-662-229-3

The purpose of this research was to examine the survival of the role of the traditional Muslim birth attendant in maternal and child health work. The data were gathered from a traditional birth attendant, 14 pregnant women and 32 post-partum women between November 12th, 1997 and March 10th, 1998 using qualitative and medical anthropological approaches.

The data indicate that the pregnant women and post-partum women utilize both modern (Western) and traditional medicine. All of the pregnant women received antenatal care at the public health center but when giving birth, most of them utilized the services of a traditional birth attendant, and after birthing, all of them received traditional post-partum treatment to help them maintain a balance between 'hot' and 'cold'. The traditional birth attendant has an important role in both massaging the abdomens of pregnant women (this makes the delivery easier) and general post-partum care. The findings also revealed that the factors influencing the survival of the role of the traditional birth attendant include:

1. Social and cultural factors :

1.1) The religion. Since the traditional Muslim birth attendant is from the village herself - and is also Muslim - the villagers trust her. They know that she understands the Islamic laws relating to women and that because of this certain uncomfortable situations can be avoided.

1.2) The villagers' beliefs about pregnancy and birthing. Since the villagers believe that pregnancy is given by God, if the traditional birth attendant makes a mistake, they do not blame her for it: they believe that it is the will of God. In addition to this the villagers do not view pregnancy as some sort of 'illness', so they see no necessity for going to hospital.

1.3) The strength of relationships within the social network. Since most of the villagers live close to their families the elders can easily continue transmitting their beliefs to the next generation.

2. Factors relating to the traditional birth attendant herself - and the service she provides:

2.1) The acceptance level (among the villagers) of the traditional birth attendant is high since she is elderly and combines traditional treatments with modern medical treatment and this means that she is accepted by both older/more traditional villagers as well as the younger ones.

2.2) The nature of the service provided is simple and appropriate for the villagers.

2.3) The services of the traditional birth attendant are inexpensive.